

206
79

206-79

کتاب التیوید

قره باش

"Китабу тажвид" Казанское издание 1906 г. На тюркском языке.

Автор не указан.

کتاب التجوید

قره باش

✦ ابراهیم ادریسف و شرکاسی ✦

بوکتاب قرانند دومبر اوسکی مطبعه سنده طبع اولنمشدر

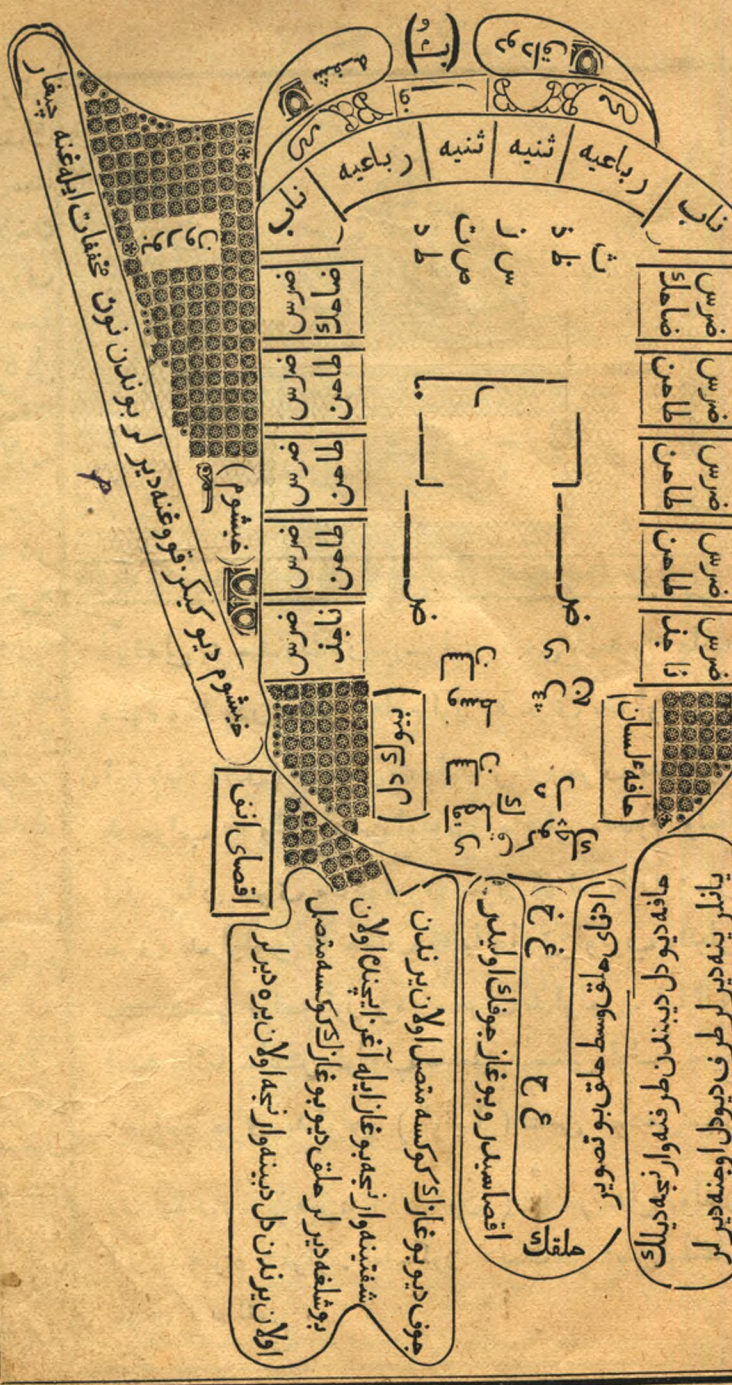
۹ نجی محرم ۱۳۲۴ نجی یلده

Дозволено Цензурою С.-Петербургъ 6 февраля 1906 года.

Тип. В. Л. Домбровскаго въ Казан.

معلوم اولاه كه كسوب كشي نك ديشلری اوتوز ایکی
 اولدیغی اجلدن بو تصویرده اوتوز ایکی دیش اوزرینه
 ترقیب اولمشدر * اما بودیشلرک اون آلتیسی اوست
 چکده و اون آلتیسی آلت چکده در * اوست چکده
 اولان دیشلردن اونک دیشلرینه (ثنیّه) دیرلر جمعیه
 (ثنایا) کلور بو ثنیّه لر نك آردنده واقع اولان سوری
 دیشلره (رباعیه) دیرلر جمعیه (رباعیات) کلور بور باعیه
 لرنك آردنده واقع اولان سوری دیشلره (ناب) دیرلر
 جمعیه (انیاب) کلور بونا بلر نك آردنده واقع اولان
 دیشلره (ضرس) دیرلر جمعیه (اضراس) کلور ضرس
 لردن ناب لرنك آردنده واقع اولان دیشلره (ضاهك)
 دیرلر جمعیه (ضواك) کلور بوضا هكلرنك آردنده واقع
 اولان آلتی دیشه (طامن) دیرلر جمعیه (طواحن) کلور
 بو طاهنلر نك آردنده واقع اولان دیشلره (ناجد) دیرلر
 جمعیه (نواجد) کلور آلت چکده اولان دیشلرک اسملری
 و ترتیبلری دخی بویله در فافهم

معلوم اوله که
 جمیع خارج
 بش اعضا به
 منحصر در
 (بری حرف
 مد ایچون
 فرض اولنان
 بوغاز ایله
 آغز جوفیدر
 (وبری حلقدر
 بونک تصویر
 ده کی ترتیب
 اوزره اوچ
 شرح محقق
 وارد) (وبری
 لساندر بونک
 ده کی تصویر
 اوزره اون
 شرح محقق
 وارد) (وبری
 شفه در بونده
 ده کی ترتیب
 اوزره ایکی
 شرح محقق
 وارد) (وبری
 نون مخففات
 ایچون فرض
 اولنان خیشوم
 در *

بانلر بنه دیر لر طرف دیو دل اوچنه دیر لر
 حافه دیو دل دیندن طرفنه وارنجه دیک
 ادنای حلق وسط حلق بو تصویر
 حلقه
 ح ع ح
 انصا سیدر و بوغاز جوفک اولیس
 جوف دیو بوغاز ککسه متصل اولان برندن
 شفتینه وارنجه بوغاز ایله آغز ایچنه اولان
 بو شلغنه دیر لر حلق دیو بوغاز ککسه متصل
 اولان برندن دل دینه وارنجه اولان بره دیر لر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تجوید لغتده بر نر
سه فی یخشی ایتک
وخوشچه یاپهق معنا
سنه در . اصطلاح
(وهو اعطاء الحروف
حقها من کل صفة
ومستحقها ورد کل
واحد لاصله) درحقها
دن مراد صفت لازمه
در مستحقها دن مراد
صفت عارضه در
لاصله دن مراد شرح
در فاهم . معلوم اوله
که شرح حرفی اون
یدیدر (اولگی شرح
جوفدر یعنی بوغاز
ایله آغاز ایچنده
اولان بوشلق در
بوندن حرفی مد
چیقار (ایکنچی شرح
بوغاز تویدر که
کوکسه متصل اولان
یریدر بوندن اول
همزه) صکره سندن
(ها) چیقار (اوچنچی
شرح بوغاز اورتا
سیدر بوندن اول
عین) صکره سندن
(ها) چیقار

الله تعالی یه حمد و ثنادن و رسولنه و دخی آله و اصحابنه
صلوة و سلام دن صکره معلوم اوله که حرفی مد اوچدر *
(واو) (یا) (الی) * سؤال * واونه زمان حرفی مد اولور
* جواب * و اوساکن اولوب ماقبلی مضموم اولسه
اول زمان حرفی مد اولور * سؤال * اما یا نه زمان
حرفی مد اولور * جواب * یا ساکن اولوب ماقبلی
مکسور اولسه اول زمان حرفی مد اولور . اما الی
ایسه دائما ساکن اولوب ماقبلی اوستلی اولسه جمیع
زمانده حرفی مد اولور (اوتینا) کبی . و دخی سبب
مد ایکیدر . (همزه) (سکون) اما حرکتی بولغان
الی که همزه دیر لر . اما سکون دیمک حرکتی اولغان
حرفی دیمکدر .

❁ باب مد طبیعی ❁

چُن حرف مد اولوب سبب مد اولسه اول زمان مد طبیعی اولور مثالی (تَوَابَا) (أَبَدَا) (طَه) و (الرَا) الف لام رانك راسی و (حَم) حامیمك حاسی كبی . اما بوننك مرتبه سی بر الف مقداری مد اولنمقدر . بر الف مقداری دیمك یعنی بر بارمق کوتار و قدر دیمكدر .

❁ باب مد متصل ❁

چُن حرف مد صنكره سبب مد همزه اولوب ایکیسی بر کلمه ده واقع اولسه مد متصل اولور . مثالی (اِذَا جَاءَ) (اُولَئِكَ) (جِيءَ) (سُوِّءَ) كبی . مد متصلنك مدی و اجبدر متفق علیه اولدیغیچون . متفق علیه دیمك یعنی جمیع قرا مد ایتدیلمر علی مراتبهم ، قصارتها دیلر دیمكدر . اما بوننك مرتبه سی قراءت عاصم ، روایت حفص اوزره دورت الف مقداری مد اولنمقدر .

❁ باب مد منفصل ❁

چُن حرف مد نصنكره سبب مد همزه اولوب بشقه بشقه کلمه ده واقع اولسه مد منفصل اولور مثالی (یا ایها) (انی اَخَانِي) (تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ) كبی و ذخی حرف مد گاه واو مقدره اولور

(دور دنجی خرج بوغاز اولیدر که اغزه یقین اولان یر یدر بوندن اولاغین) صگره سندن (خا) چیقار . بشچی خرج بیوک دل تو بیندن اوستیله آنک قرشو سی اوست طرفدر بوندن (فای چیقار) (آلتنجی خرج فای) خرجی کبیدر لکن آندن بر بارمق مقداری آشاغیدر بوندن (کافی) چیقار (یدنجی خرج بیوک) دلک اورتیه سیله بر ابری اوست طما قدر بوندن ترتیب اوزره (هیم) (شین) (یا) چیقار (سکزنجی خرج) خرجنك ما بعد جکر ، بر ابری اولان صولدن یا صاغدن دل یانیله ، آننك قرشوسی اولان اوست دشار یدر که آزو دیر لر

مثالی (ان ماله اخلده) (عنده الاباذنه) کبی و گاه یاء
 مقدره اولور مثالی (وما یکتب به الا) (من علمه الا بما شاء
 کبی. مد منفصلک مدی جائز در. نیچون، مختلف فیه
 اولدیغیچون. مختلف فیه دیبک یعنی بعض قرا مد
 ایتدیلمر و بعض قرا قصر ایتدیلمر دیبکدر. و بوننک
 مرتبه سی دخی قراءت عاصم و روایت حفص اوزره
 دورت الی مقداری مد اولنمقدر.

﴿ باب مد لازم ﴾

قچن حرف مد نسنکره سبب مد سکون لازم واقع اولسه
 مد لازم اولور. سکون لازم نیه دیرلر وقفا و وصلأ
 ثابت اولان سکونه دیرلر. و دخی مد لازم دورت
 درلودربری مد لازم کلمه مثله در. مثالی (ولا الضالین)
 (الحاقه) (تامرونی) کبی. وبری مد لازم کلمه حقیقه در.
 مثالی (آلن) کبی. وبری مد لازم حرف منقلدر مثالی.
 (آلم) الفلام میمک لای و (آلمص) الف لام میم صادگ
 لای (طسم) وطاسین میمگ سینی کبی وبری مد لازم
 حرف حقیقدر مثالی (آلم) الفلام میمگ میمی و (آلمص)
 الف لام میم صادگ میمی و صادی و (آلرا) الفلام رانک
 لای و (هم) حامیمک میمی کبی. مد لازمک مدی

دیشینک آردنک گی
 دیشه کلنچه در
 بوندن (ضاد) چیقار
 (طقوز نجی خرج
 بوندن دخی صاعدن
 یاصولدن صادضاد
 خرجنک نهایتندن
 دل اوچنه وارنجه
 اولان یانی ایله آنک
 قرشوسی اولان
 اوست طماقدر که
 ضاحک و نساب
 و رباعیه و ثنیه
 دیشلرینک اوست
 جکرلریدر بوندن
 (لام) چیقار (اونچی
 خرج دل اوچيله
 قارشوسنک ایکی
 اوست اونک دیشلرک
 آنلریدر بوندن اخفا
 اولیان (نون) چیقار
 اون برنجی خرج
 دلك ارقه سیله
 قرشوسی اولان ایکی
 اوست اول دیشلرک
 اوست جکرلی اولان
 طماقدر بوندن (را)
 چیقار (اون ایکنچی

مخرج ترتیب اوزره
 دل اوچيله ايکي
 اوست اوك ديشلرک
 يارتسندن يوقاروسي
 درکه يانلرينه وارچه
 در يانلرينه غايت
 يقين اولان يرنندن
 (طا) چيقار از چق
 آشاغي سندن (دال)
 چقار نصقلرينه
 يقين اولان يرنندن
 (تا) چقار (اون)
 اوچنچي مخرج
 ترتيب اوزره دلک
 چکله اوچيله ايکي
 الت اونک ديشلرک
 نصف اعلا لری در
 نصف لرينه يقين
 اولان يرنندن (صاد)
 چيقار دخی يوقارو
 سندن شين چقار
 باشلر نندن (زا) چيقار
 ياخود اوست اونک
 ديشلرک باشلری
 طرفينه اولان نصقلر
 يدر نصقلرينه
 يقين اولان
 موضعدن (صاد)
 دخی باشلرينه

واجبدر. نيچون ، متفق عليه اولديغيچون وبوننک مرتبه سی
 جميع قرا فاشنده دورت الف مقداری مد اولنمقدر .

باب مد عارض

چن حری مد نصکره سبب مد سکون عارض واقع اولسه
 مد عارض اولور . سکون عارض نيه دير لر وقفا ثابت
 وصلاساقط اولان سکونه دير لر . مثالی (يعلمون) (يوم
 الدين) (نستعين) کبی . مد عارضک مدی جائز در
 نيچون ، مختلف فيه اولديغيچون . واما بوننک مرتبه سی
 اولدرکه چن آخري اوستلی اولسه اوچ وجه جائز
 اولور طول ، توسط ، قصر . واگر آستلی اولسه دورت
 تورلی جائز اولور . طول ، توسط ، قصر ، برده روم .
 واکر مضموم اولسه یدی تورلی جائز اولور . طول توسط
 قصر ، طول ايله اشمام ، توسط ايله اشمام ، قصر ايله اشمام)
 برده روم . ودخی روم نيه دير لر ياشرن آواز ايله حرکتی
 طلب ایتمگه دير لر . تعریفی : الروم طلب الحركة بصوت
 خفی . ودخی اشمام نيه دير لر سکوند نصکره طوداق
 ايرنلرن يومغه دير لر تعریفی : الاشمام انضمام الشفتين
 بعد السكون .

❁ باب مدلین ❁

چن حرفی لیند نصره سبب مد سکون واقع اولسه مد
لین اولور . اما حرفی لین نیه دیر لر (واو) (یا) ساکن
اولوب ماقبللری اوستلی اولسه آنکا دیر لر : مثالی (والصیف)
(علیه) (من خوئی) (ولا نوم) کبی . مد لینک مدی
جائز در نیچون ، مختلف فیہ اولد یغیچون . واما بونک
مرتبه سی اولدر که چن بونده سبب مد سکون لازم
اولسه ایکی تورلی جائز اولور طول ، توسط مثالی (کعبص)
(و معسق) قول شر یفلرنده واقع اولان عین لفظلری
کبی . و اگر سکون عارض اولسه مد عارض
کبدر که اوچ یادورت یایدی تورلی جائز اولور مثالی
مقدم ذکر اولنان مثاللر کبی .

❁ باب تنوین و یانون ساکن ❁

تنوین ایکی اوستکه و ایکی آستغه و ایکی اتر و گه
دیر لر . واما نون ساکن جرملی نونه دیر لر .

❁ باب اخفاء ❁

حرفی اخفاءون بش حرفدر که بوییتنک اولگی حرفلریدر

یقین اولان یر لر ندن
(سین) تمام باشلر
ندن (زا) چیقار
(اون دور تنجی خرج
ترتیب اوزره دل
اوجنک یوقسارو
او چیله او ست
دیشلرک باشلر یدر
دلک غایت اوچینک
ارقه سندن (ظا)
از جق آردندن
(ذال) چقار از جق
آردندن (نا) چیقار
بونلرک ترتیبی دل
اوجنک طشره یه
چقمسیله در (اون)
بشچی خرج ایکی
اوست اولک دیشلرک
باشلر یله الت
ایرننگ ایچیدر
بونندن (فا) چیقار
اون آلتجی خرج
ایکی طوداق
آراسیدر بونندن
ترتیب اوزره
ایرنلرک ایچلری
بر برینه قوتله
یابلسه (با) چیقار
صگره یینه ایچلر ندن

﴿صَفِيٌّ ذَاتُنَا جُودٌ شَخِصٌ قَدَسِمَا كَرَمًا ضَعُ ظَالِمًا زِدٌ تَقَا،
دم، طلبا، فتری﴾ چُن تنوین ویا نون ساکن بو اُون بش
حرفدن برینه اوچراسه احفا اولور مثالی (غنی کریم)
(وَفَتْحُ قَرِيبٌ) (عَنْ صَلَوَتِهِمْ) کبی . تعریفی الاغفاء حالة
بین الاظهار والادغام عاریة عن التشدید مع بقاء الغنة

﴿ باب اظهار ﴾

حرف اظهار آلتی حرفدرکه بو اسماء شریفلر نك اولکی
حرفلریدر . الله، حی، خالق، عدل، غنی، هادیا،
چُن تنوین ویا نون ساکن بو آلتی حرفدن
برینه اوچراسه اظهار اولور . مثالی (غفور حلیم)
(من آمن) (من خوف) کبی . تعریفی الاظهار هو الانفصال

تباعداً بین الحرفین

﴿ باب اقلاب ﴾

حرف اقلاب (با) در چُن تنوین ویا نون ساکن باغه
یولقسه اقلاب اولور . مثالی (سمیع بصیر) (من بعد)
(لینبذن) کبی . تعریفی الاقلاب هو قلب النون
الساکنة او التنوین میماً خالصاً واخفاؤها عند الباء
بغنة (وحمی عنة نية دیرلر ککر دن کلن صوته دیرلر
تعریفی، صوت یخرج عن الخیشوم .

ت ش ج د ر
س ن ش ص ص
ط ظ ف ق ک

بر مقدار اوچلرینه
یقین یرلری بر
برینه آرنه یا بلسه
(میم) چقار ذخی
زیاده اوچلرینه یقین
اولان یرلری بر
برینه قیانمیه ر ق ضم
اولنمغله (واو) چیغار
یا خود تر تیب اوزره
(واو با میم) چیغار
(اون یدچی) فخرج
خیشوم در یعنی ککر
قوو غیدر بونندن
نون تخففات ایله غنه
چیقار فافهم معلوم
اوله که صفات حروف
ایکی قسمدر (بری
صفات لازمه در بوده
تعالی یه اهم و مشهور
اولنلری اون یدیدر
بری (چهر) در چهر
دیو حرف حرکت ایله
نطق اولند و قد
خرجده ار الق
قال میوب نفسک
کلسی یا اکثر یسی
چیس اولوب صوتک
اشرکاه اولسنه دیرلر
حرفلری بونلر در

❦ **باب ادغام مع الغنة** ❦

ادغام مع الغنة دورت حرف در که (ینمو) حرف لریدر .
 چن تنوین ویانون ساکن بودورت حرفدن برینه
 اوچراسه ادغام مع الغنه اولور . مثالی (خیراًیره) (فضلاً
 من الله) (ومن يعمل) کبی . اما نون ساکن ایله (واو)
 یاغود (یا) بر کلمه ده واقع اولسه اول زمان اظهار اولور .
 مثالی (بنیان) (قنوان) (صنوان) کبی *

❦ **باب ادغام بلاغنه** ❦

ادغام بلاغنه حرف لری یکی حرفی در که (لر) حرف لریدر .
 چن تنوین ویانون ساکن بو ایکی حرفدن برینه
 اوچراسه ادغام بلاغنه اولور . مثالی (غفور رحیم)
 (هدی للمتقین) (من ربهم) کبی

❦ **باب ادغام مثلین** ❦

ادغام مثلین شول حرفدر که ساکن اولوب ینه
 کندی مثلینه اوچراسه ادغام مثلین اولور .
 مثالی (فما ربحتم تجارتهم) (ان اضرب بعصاك) (آووا)
 ونصروا) کبی . تعریفی : ما اتحدنا فخر و جا وصفه .
 اما نون ساکن نونغه اوچراسه هم ادغام مثلین وهم ادغام

(ظل قوربض ادغرا)

جنک مطیع) وبری
 همسدر همس دیو
 حرف حرکت ایله نطق
 اولندوقن خجرجده
 آرائیق قالوب
 نفسک جاری اولسنه
 دیر لر حرف لری
 بونلردر (فحتمه شخص
 سکت) وهماضدان
 وبری شدتدر
 شدت دیو حرفی
 امکان ایله نطق
 اولندوقن صوت
 اصلاً اقامغه دیر لر
 حرف لری بونلردور
 (اجد قطبکت) وبری
 رخاوتدر رخاوت
 دیواسکان ایله نطق
 اولندوقده صوت
 که ایله اقاماسنه
 دیر لر حرف لری
 بونلردر (جس حظ
 شص هر وضعت
 یافد) وبری بینه در
 بینه دیو صوتک
 که ایله اقامتی بیننک
 اولماسنه دیر لر
 حرف لری بونلردر

(لن عمر) وهی
 اَضداد (وبری
 استعلا در استعلا
 دیو حرفی نطق
 اولند قل ان اسان اوست
 طماغه قال قماغه دیر لر
 حرفی لر ی بونلر در
 خص ضغط قط) وبری
 استغاله در استغاله
 دیو حرفی نطق
 اولند قل دل اشاغی
 چکه سمتنه دوشوب
 اوست طماق جانبنه
 مرتفع اولماغه دیر لر
 حرفی لر ی بونلر در
 انشرح دیت علمک
 سونی بچهر بهندا
 وهما ضدان وبری
 اطباق در اطباق دیو
 حرفی نطق اولند قل
 لسان اوست طماغه
 قپانمغه دیر لر
 حرفی لر ی (صادضاد
 طا ظا) در وبری
 انفتاح در انفتاح دیو
 حرفی نطق اولند قل
 لسان ایله حنک اعلا
 بری بر نندن
 آبرلوب آرا نندن

مع الغنة اولور مثالی (من نار) (ومن نعمة) کبی . اما
 میم ساکنک اوچ حالی واردر میم ساکن میمگه اوچراسه
 ادغام مثلین مع الغنة اولور . مثالی (علیهم مؤصدة)
 (اطعمهم من جوع) کبی . میم ساکن باغه اوچراسه اخفا
 اولور مثالی (ان ربهم بهم) (ترمیهم بحجارة) کبی . میم
 ساکن میم ایله با دن غیر ی حرفه اوچراسه اظهار
 اولور مثالی (هم فيه) (لکم دینکم) کبی

❖ باب ادغام متجانسین ❖

قین خرجلری بر اولوب صفتلری بشقه اولان
 حرفلر بر برینه اوغراسه ادغام متجانسین اولور
 اما بوننک حرفلری اوچ خرجده در . بری (طا . دال ،
 تا) خرجیدر مثالی (لئن بسطت) (وقالت طائفة)
 (انثقات دعوا لله) (ما عبدتم) کبی . وبری (ظا ذال نا)
 خرجیدر مثالی (اذظلموا) (یلوث ذلك) کبی . وبری
 با (میم) خرجیدر . مثالی (یا بنی ارب معنا) کبی
 تعریفی : ما اتحدنا خرجا واختلفا صفة

﴿ باب ادغام متقاربین ﴾

چُن خُر جنده و یا صفتنده یقینلغی اولان حر فلر بر
 برینه اوچر اسه ادغام متقاربین اولور . اما بونک
 حر فلری ایکی خُر جده در بری (لام را) خُر جیدر مثالی
 (قَلْب) (بَل ر فعه الله) کبی . و بری (قافی کافی) خُر جیدر
 مثالی (الم نخلکم) کبی . تعریفی . ما تقاربا خُر
 اوصفة

﴿ باب ادغام شمسیه ﴾

ادغام شمسیه حر فلری اون دورت حر فدر که بویبتک
 اولگی حر فلر یلر ﴿ تَبْ ، ثَمْ ، دَعْ ، ذَنْبَا ، رَمَى ، زِدْ ، سَمِعَةَ .
 شَمْ ، صَدْرْ ، ضَبِیْقْ ، طَابْ ظَنْ ، لَهْ ، نَعَمْ ﴾ چُن الف لام که، آثا لام
 تعریف دیر لر بو اون دورت حر فدن برینه اوچر اسه
 ادغام شمسیه اولور ، اما نونغه اوغرا دقه ادغام شمسیه
 مع الغنه اولور قالغانینه اوچر اسه ادغام شمسیه بلاغنه
 اولور مثالی (وَالنَّاسِ) (وَالشَّمْسِ) (وَالتَّيْنِ) کبی

﴿ باب اظهار قهریه ﴾

اظهار قهریه حر فلری اون دورت حر فدر که ﴿ اَبَغْ ، حَبَّكَ

و یح چقما سنه دیر لر
 حر فلری بونلر در
 (اغذ وجد سعة فرکا
 حق له شرب غیث)
 وهما ضدان (وبری
 قلقله در قلقله دیو
 شدت ایله جهر
 صفتلرینک اجتماعی
 در یا خود صوتی
 خُر جده تحریکدر
 یا خود خُر جی صوت
 ایله قلع عنیفدن
 حاصل اولان صوت
 زائک قوی جهر یلر
 قلقله ساکنه
 مخصوص در دیدیلر
 حر فلری (قطب جد
 حر فلری در ودخی
 صغیر در صغیر دیو
 حر فلر ک صوتی صقلغه
 شبیه اولسنه دیر لر
 حر فلری (صادسین
 زای) در و بری
 تکریر در تکریر
 رایه مخصوص در نطقی
 وقتنده لسانک
 سر چه میلر لکن
 رانی تلفظ ایلین
 کیسه غایت ایله

احتراز ایدوب
رانک نکرارندن
صافتمق کراکدن
وبری تفشیدرتفشی
دیو خرفی نطق
اولندقلصوتی آغز
ایچینه طاعیلوب
ظاء معجمه خرنه
وارچه اوزاتمغه
دیرلر بومشهوردر
شینه مخصوصدر
وبری استطاله در
استطاله ادک
صوتی خرنجک
اولندن آخیرینه
وارچه ممتد اولوب
چکلمسنه دیرلر
(وبری غنه درغنه
دیوحر فک وصوتک
ککر دن کلمسنه دیرلر
حرفاری نون میم در
(وبر قسمی صفت
عارضه در بوده اون
پردر بری تفخیمدر
تفخیم دیو خرفی
قالن اوقتمغه دیرلر
وبری ترقیقدر
تر قیق دیو خرفی
نچکه اوقلمغه دیرلر

وَخَفْ ، عَقِيمَه) حرفلریدر قچن لام تعریف بو اون دورت
حرفدن برینه اوچراسه اظهار قهریه اولور مثالی (والعصر)
(والفجر) (والتمر) کبی

﴿ بَابُ قَلْقَلِهٖ ﴾

حرفی قلقاله بش حرفدرکه ﴿ قطب جد ﴾ حرفلریدر قچن
بویش حرفدن بری کلمه نك اورتاسنده ویا آخرنده
ساکن اولسه قلقاله اولور ، (یدخلون) (آحد) (بالحق)
كَبِي . الْقَلْقَلَةُ لُغَةٌ التَّحْرُكِ وَالاضْطِرَابِ وَفِي الْاِصْطِلَاحِ
تَقْلُقُ الْمَخْرَجِ حَتَّى يَسْمَعَ لَهُ نَبْرَةٌ قَوِيَّةٌ .

﴿ بَابُ حَكْمِ الرَّاءِ ﴾

قچن را اوستلی ویا اوترلی اولسه قالن اوقلور . مثالی
(الرَّحْمَنُ) (الرَّحِيمُ) (وَالرُّوحُ) (نَصْرَاللهِ) کبی . وا کراستلی
اولسه نچکه اوقلور مثالی (بالبر) کبی . ودخی را ساکن
اولوب ماقبلی اوستلی ویا اوترلی اولسه قالن اوقلور مثالی
(وَأَنْحَرُ) (مَنْ شَكَرَ) (بِالنُّذُرِ) کبی . وا گرا ساکن اولوب
ماقبلی آستلی اولسه نچکه اوقلور . مثالی (وَأَسْتَغْفِرُ)
(وَأَصْطَبِرُ) کبی . اما بو صورت اخیر ده رانگ مابعدنده
حروفی استعلا دن بری واقع اولسه اول زمان قالن

تفخیم حرف لری اوند
 استعلا حرف لریله
 (لام، را، والی) در
 حروف استعلا ده
 تفخیم واجب در حروف
 انخفاضه لام و را
 و الفک ما عدا سنه
 تر قیق واجب در وبری
 ادغام در تعریفی خلط
 الحرفین المتماثلین
 او المتقاربین در
 وبری اخفاض تعریفی
 حاله بین الادغام
 والظهار فلا تشدید
 فیه در وبری اظهار
 در تعریفی الانفصال
 قبا عدیین الحرفین
 در (وبری قلبدر
 تعریفی قلب النون
 الساکنه میماخفا
 مع غنة قبل الباء در
 وبری مد در تعریفی
 اطالة الصوت بحرف
 مد من حروف العلة
 وبری وقف در تعریفی
 قطع الصوت دون
 النفس در (وبری
 سکنه در تعریفی
 قطع الصوت

او قلور . حروف استعلا یدی حرف در که (خص ضغط قط)
 حرف لریدر . مثالی (مرصاد) و (قرطاس) و (فرقة) کبی . اما
 حروف استعلا آستلی اولسه اولزمان نچکه وقالین اوقیمیق
 جائز اولور . مثالی (کل فرق) کبی . ودخی راساکن
 اولوب ما قبلینک کسره سی عارض اولسه اولزمان ینه
 قالین او قلور . مثالی (ارجعی) (لمن ارتضی) کبی .
 ودخی راساکن اولوب ما قبلی دخی ساکن اولسه ساکنه
 اعتبار اولنمز ما قبله اعتبار اولنور . اگر ما قبلی
 اوستلی ویا اوترلی اولسه قالین او قلور . مثالی (بالصبر)
 (من کل امر) (فی الصدور) کبی . و اگر آستلی اولسه
 نچکه او قلور . مثالی (بصیر) (قدیر) کبی . ودخی راساکن
 اولوب ما قبلی حرف لین اولسه اولزمان دخی نچکه
 او قلور مثالی (خیر) (سیر) کبی

﴿ باب لفظة الله ﴾

چن لفظة اللهک ما قبلی اوستلی ویا اوترلی اولسه
 قالین او قلور . مثالی (هو الله) (نصر الله) کبی . و اگر
 آستلی اولسه نچکه او قلور مثالی (بالله) (ولله) کبی

بلانفس) در (وبری
 سکوندر سکون دیو
 حرفك حر که سی
 اولمغه دیر لر وبری
 حر که در حر که سکو
 نك ضد بدر معلوم
 اوله که میمگ اخفاسی
 یعنی میم ساکن بایه
 اوغراد قده ذاتنی
 بالکلیه کیدر میوب
 ایر نلرین بر برینه
 بك باصمیه رق وما
 قبلند اولان حرفی
 اشباع ایتمیه رک
 ذاتنی فی الجمله ستر
 ایتمکدر باب اقلابند
 دخی بویله در (اما
 اغفالرک و تشدید
 لرک زمانی حرفین دن
 اقل حرفی و احدن
 اکثر اولیلیدر
 فافهم (ودخی را
 کلمه نك آخرنده
 بولنوب کسره ایله
 رانك بیننه حرفی
 استعلا ساکن اوله
 رق حاصل اولسه
 (من مصر) (وعین
 قطر) کبی بلاروم

﴿ بَابُ الضَّيِيرِ ﴾

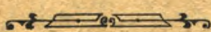
قین ضمیرك ما قبلی متحرک اولسه مد اولنور مثالی (انه)
 (به) و (له) کبی اما (لم ینته) (ومانفقه) مد اولنماز زیرا
 ضمیر دگلدر نفس کلمه دندر و اگر ما قبلی ساکن
 اولسه قصر اولنور مثالی (علیه) (الیه) (فیه) کبی . اما سوره
 فرقانده (فیه مهاناً) ده مد اولنور

﴿ بَابُ السَّكْتَةِ ﴾

سکته قرآن عظیم الشانده دورت برده در . بری سوره
 کهفده (عوجاً قیماً) وبری سوره یس ده (من مرقدنا
 هذا) وبری سوره قیامه ده (وقیل من راق) وبری
 سوره مطفین ده (کلاً بئلاً ران) تعریفی السکته
 قطع الصوت دون النفس (معلوم اوله که هاء سکته لرک
 وصلارنده بعض قرأ عندنده وقفه یسیره لازم دور یعنی
 حالت وصلده (لم بتسنه واقتده و کتابیه و حسابیه و مالیه

وقفنده بینه تفخیم
 وترقیق جائز در .
 اسکجی زاده (اما
 حکم اللام فین لفظة
 اللهک ما قبل
 مفتوح غیر ممال
 یا مضموم اولورسه
 لامبی تفخیم
 واجبدر مفتوح ممال
 اولورسه تفخیم

وسلطانیه وما ادریک ماهیه) ده های اثبات ایندن قرأ
 ایچون سکنه لازم در . عاصم جمیع مواضعه وصلنده
 های اثبات ایلا دی بعضیلر (کتابیه حسابیه) لفظلر یدین
 یدیه اثبات ایتمدیلر اما وقف حالتده هاءسکنه لریک
 اثباتی متفق علیه در (تمت)

وترقیق جائز در ما قبلی مکسور اولسه ترقیق واجبدر (اسکجی زاده) معل
 اوله که ضمیرک ما بعدی ساکن اولورسه ضمیرک ما قبلی کیرک متحرک اولسو
 (کرسیه السموات) کبی کیرک ساکن اولسون (فاریه الایه) (وبما عاهد علیه
 کبی جههور قرأ عندنک مد اولنمز ودخی ضمیرک اوزرینه کیرک سکون عضله وکر
 روم ایله وقف اولندقد جمیع مواضع صلته ترک اولنورکه (منه) (واجتبیه) لریکبی (معل
 اوله که (عوجا) ده تنوینی الفه قلب ایدوبده سکنه بی الفی اوزرینه من (مرقد
 ده دخی الفی اوزرینه (من راق) ده نون اوزرینه (بلران) ده لام اوزرینه ایتمیلدر
 (معلوم اوله که (لم یتسنه) سورة بقره ده در (واقئلک) سورة انعامه در ماهیه) سو
 القارعه ده در باقیلری سورة الحاقه ده در . معلوم اوله که لکننا) سورة کهفک در (الظن
 الرسولا السبیل) سورة احزاب ده در (سلاسلقواریرا) سورة انسانک در . (معل
 اوله که حفص قرأ تنده حالت وقفده یدی کلامک آخرینه برشیدن بدل اولمیه
 الف لاحق اولمشدر . الفی اوزره وقف اولنور وصلده الفسز او قلور بری متکلم وحده
 ضمیری اولان (انا) در وبری (لکننا هو الله) در وبری (الظنوننا) در وبری
 (الرسولا) در وبری (السبیل) در وبری (سلاسل) در حفصن برروایتک سلاسل
 لامی اسکن ایله وقفدر وبری اولکی (قواریرا) در . معلوم اوله که ر وایت حفص
 اوزره سورة فصلتده اولان (اعجمی) فی تسهیل ایله یعنی همزه ثانیه بی هم
 بینیله حرکه سی جنسی اولان الف بیننده هاشاقبه سی اولمیه ر قرائت ایتمکدر
 سورة هودده اولان (سجریها) بی اماله کبری ایله قرائت ایتملی در بوصورتد
 یعنی سجر یهاده رانک اوکنده واقع اولان الفی اماله ایله اولقد بیغی صورتده رای
 نچکه او قومق لازم در .

تاج الدين السبكي حضرتلرينك فرج باش الشدة نام قصيده
 مبارکه سيدر هر کم بر مضایقهیه او شریسه صباح نمازندن
 سکره بر کره او قسه مضایقهسی آسان اولور مجربدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اشتدی ازمه تنفر چی	قد اذن لیلک بالباج
وظلام الین له سرج	حتی بعشاه ابو السرج
وسحاب الخیر له مطر	فاذا جاء الابان تجی
وفوائد مولانا جمل	لسروج الانفس والمهج
ولها ارج محیی ابداء	فاقصدهمیا ذاك الارج
فلربتما فاض الحمیا	یبجار الموج من اللجج
والخلق جہیعا فی یدہ	فذو واسعه وذو وارج

وَعِبَابِ الْأَسْرَارِ اجْتَمَعَتْ
 وَالرِّفْقِ يَدُومُ لِصَاحِبِهِ
 صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى الْبَهْدِيِّ
 وَأَبِي بَكْرٍ فِي سِيرَتِهِ
 وَأَبِي حَفْصٍ وَكَرَامَتِهِ
 وَأَبِي عَمْرِو ذِي النُّورَيْنِ
 وَأَبِي حَسَنِ فِي الْعِلْمِ إِذَا
 وَعَلَى السَّبْطَيْنِ وَأَمَّهَاتِهِمَا
 وَصَحَابَتِهِمْ وَقَرَابَتِهِمْ
 وَعَلَى تَبَاعِهِمُ الْعُلَمَاءِ
 يَا رَبِّ بِهِمْ وَبِاللَّهِم
 وَأَرْحَمِ يَا أَكْرَمَ مَنْ رَحِمَا
 وَأَخْتَمِ عَمَلِي بِخَوَاتِمِهَا
 بِأَمَانَتِهَا تَحْتَ الشَّرْحِ
 وَالْحَرْقِ يَصِيرُ إِلَى الْهَرَجِ
 الْهَادِي الْخَلْقِ إِلَى النَّهْجِ
 وَلِسَانُ مَقَالَتِهِ اللَّهْجِ
 فِي قِصَّةِ سَارِيَةِ الْخَاجِ
 الْمُسْتَهْدِ الْمُسْتَحْيِ الْبَهْجِ
 وَأَفِي بِسَحَائِبِهِ الْخَاجِ
 وَجَمِيعِ الْأَلِ وَبِمَنْدَرِجِ
 وَقِفَاتِ الْأَثْرِ بِلَا عَوْجِ
 بِعَوَارِفِ دِينِهِمُ الْبَهْجِ
 عَجَلُ بِالنَّصْرِ وَبِالْفَرَجِ
 عَبْدًا عَنْ بَابِكَ لَمْ يَعْمَجِ
 لَا كُونَ غَدًا فِي الْحَشْرِ نَجِي

92